

Stavenski dom

Ste. 265

V Ljubljani, sobota 20. novembra 1937

Leto II.

Naš prihodnji proračun znaša 12.128 milij. Din

Kljub povečanemu državnemu proračunu ne bo nobenega zvišanja davkov

Belgrad, 19. novembra. Državni proračun za prihodnje leto je sestavljen in ga je finančni minister Leticia včeraj izročil zborničnemu odboru v proučevanje. Novi državni proračun znaša 12 milijard 128 milijonov din in je za 1 milijardo 270 milijonov din večji kakor letošnji proračun.

V zvezi s tem je finančni minister izjavil med drugim:

Predlog za novi proračun državnih izdatkov in dohodkov in predlog finančnega zakona za 1938/39 leto sta pravočasno sestavljena. Oba sta bila danes izročena narodni skupščini v skladu z določbo ustave.

Proračunsko ravnanje tega predloga je doseženo brez vsakih novih davkov. Prav tako ne računa z nobenim posebnim povišanjem sedanjih davkov. Proračun dohodkov krije vse državne potrebe zato, ker so se povečali dohodki, in sicer kot posledica močnejšega gospodarskega življenja in okrepite kupne moči ljudstva. V predlog za novi državni proračun so morali priti tudi že napovedani ukrepi o povišanju uradnih prejemkov, in vsi tisti upravni ukrepi, ki jih je vlada po svojem prihodu na vodstvo države izdala za gospodarski dvig naše domovine. Vse to obsega že dovolj znani program kraljevske vlade.

Za kaj gre povišek v proračunu

Proračun ne vsebuje samo števil, marveč ves politični program vlade. Bodoči proračun naj služi dvigu gospodarstva in narodni obrambi. Kolikor je bodoči proračun večji od sedanjega, pripada večina tega zvišanja gospodarstvu in obrambi. Za to zvišanje bo država dobila sredstva iz državnih podjetij, ki so razširila svoje poslovanje in si s tem povečala dohodek. Od zneska, za kolikor je proračun zvišan, bo šlo 140 milijonov za višje uradne plače, 30 milijonov za popravilo cest, 12 milijonov za nastavitve 500 učiteljev in 100 profesorjev, za nastavitve 400 zdravnikov pa 15 milijonov dinarjev, za gospodarstvo in živinorejo 12 milijonov din, za upravne potrebe 85 milijonov dinarjev. Ostalo gre za državno obrambo.

Razdelitev izdatkov v posameznih ministrstvih

S križcem zaznamovane številke v oklepajih pomenijo, za koliko je proračun tega ali onega ministrstva večji od lanskega proračuna.

1. Vrhovna državna uprava	24.180.000 din	(—)
dvor	4.200.000 din	(—)
kraljevsko namestništvo	15.190.000 din	(+)
senat	49.127.968 din	(+)
narodna skupščina	55.426.468 din	(+)
predsedstvo vlade	4.015.573 din	(+)
državni svet	11.472.064 din	(+)
glavna kontrola	3.096.958 din	(+)
civilna hiša	522.879 din	(+)
pisarna kraljevih redov	27.856.328 din	(—)
ravni izdatki	1.018.716.200 din	(+)
2. Pokojnine:	103.490.835 din	(—)
3. Invalidnine:	1.015.073.936 din	(—)
4. Državni dolgi:	394.882.600 din	(+)
5. Ministrstvo za pravosodstvo:	939.134.374 din	(+)
6. Ministrstvo za znanost:	153.918.865 din	(+)
7. Ministrstvo za zunanje zadeve:	242.633.429 din	(+)
8. Ministrstvo za notranje zadeve:	358.523.740 din	(+)
poveljstvo žandarmerije:	837.198.150 din	(+)
9. Ministrstvo za finance:	2.772.165.957 din	(+)
10. Ministrstvo za vojsko in mornarico:	215.245.536 din	(+)
11. Ministrstvo za zgradbe:	2.206.842.983 din	(+)
12. Ministrstvo za promet:	252.172.281 din	(+)
za gradnjo železnic:	94.744.938 din	(+)
za upravo državnih železnic:	42.335.993 din	(+)
za rečno plovbo:	418.105.159 din	(+)
13. Ministrstvo za pošto:	126.481.469 din	(+)
14. Ministrstvo za kmetijstvo:	51.580.828 din	(+)
15. Ministrstvo za trgovino:	457.580.762 din	(+)
16. Ministrstvo za gozdove:	244.995.850 din	(+)
17. Ministrstvo za socialno politiko:	18.864.695 din	(+)
18. Ministrstvo za telesno vzgojo:	40.000.000 din	(—)
19. Rezervni krediti:		
SKUPNO:	12.180.000.000 din	(+ 1.270.000.000 din)

Vesti 20. novembra

Proti oborožitvenemu proračunu ČSR so nastopili v poslanski zbornici češki hitlerjevski poslanci.

Sovjetska Rusija naj se odpove pripravljanju svetovne revolucije, tako so zahtevali v angleški gornji zbornici nekateri lordi, češ, da hoče Rusija odnoso Kominterni, ki uživa vso podporo sovjetske vlade, izzvati s tem svetovno vojno, da doseže svoje cilje.

Japonski vojni stroški bodo prihodnje leto narasli na 5 milijard jenov, to je 30 milijard dinarjev.

Bivši romunski zunanji minister Titulescu, agent raznih ljudskih front za Malo zvezo, se namerava vrniti v domovino. Vest o tem je v Bukarešti izzvala veliko razburjenje zlasti med mladino. Studentje so izdali letake, v katerih Titulescu označujejo kot sovražnika romunskega naroda in romunske mladine, kateremu je treba prirediti dostojen sprejem.

Predsednik madžarske vlade Daranyi in zunanji minister Kanya odpotujeta danes v Berlin. Med štiridnevni obiskom bosta imela razgovore s Hitlerjem, Göringom, Neurathom ter si ogledala razne kulturne in socialne ustanove.

20 italijanskih komunistov so včeraj v Rimu obsodili na štiri do deset let težje ječe.

Novo belgijsko vlado bo po kraljevem naročilu sestavil bivši minister Janson, ki upa, da se mu bo ta naloga v nekaj dneh posrečila in bo pred poslansko zbornico, ki je sklicana za prihodnji teden, že lahko nastopil z novo vlado.

Vsi ameriški državljani v Nankingu morajo po naročilu svoje vlade takoj odpotovati iz mesta.

Načelo o kolektivni varnosti in o nedeljivem miru, ki ga morajo varovati vse države skupaj, je lepo in dobro, a še boljše in zanesljivejše je orožje. Tako je dejal včeraj holandski vojni minister v senatu, ko je branil svoj proračun.

Pravni red Libije se vsebolj približuje pravni redu Italije, s čimer postaja ta pokrajina bistvena sestavina italijanske svetovne države. Tako je govoril ob posvetitvi novega sodišča v Tripolisu guverner general Balbo.

Pred vzhodom v gibraltarsko pristanišče so pozili Angleži zapornico, kakršno so imeli v svetovni vojni. To dejstvo pravi o tem, kakšno mišljenje imajo o varnosti na morju Angleži.

Predsednik USA Roosevelt je zbolel na želodcu in mora po odredbi zdravnikov ostati dalj časa v postelji.

Prvo filmsko nagrado na pariški svetovni razstavi je dobil baletni film »Labodova smrt«, v katerem igra in pleše glavno vlogo hrvaška plesalka Mija Slavenska.

Hitler je poslal v Ameriko enega svojih najstarejših in najzvestejših sodelavcev, stoltnika Fricke-Wiedermanna, ki se bo skušal sestati z Rooseveltom.

Gospodarska sorodnost med Nemčijo in Italijo je velika, zlasti z ozirom na stiske, ki sta jih obe državi morali pretrpeti od svojih nasprotnikov. To pišejo nemški listi ob slovesnostih, ki so jih v Italiji priredili za drugo obletnico razglasitve sankcij.

Knez namestnik Pavle je včeraj sprejel novega albanskega poslanika na našem dvoru, ki mu je ob tej priliki izročil svoje poveljnice.

Zdravje voditelja Indijcev, Gandija, se je zelo poslabšalo zaradi napredujočega poapnenja žil, tako da se zelo boje za njegovo življenje.

Bolgarski kralj in kraljica sta dospela v Zürich, kjer bosta ostala nekaj dni ter se najbrž udeležila premiere baleta »Lok«, ki sta ga pripravila Pia in Pino Mlakar.

Visoki komisar za Palestino sir Wauchope se je vrnil z dopusta in bo danes prevzel svoje poše.

Angleško zastopstvo na bruseljski konferenci bo odslej vodil MacDonaldov sin namesto zunanje ministra Edena.

Kdo bo še vse priznal španske nacionaliste

Salamanca, 19. nov. o. Nacionalistična vlada se te dni pogaja s celo vrsto evropskih in ameriških držav o pogojih za pravno ali dejansko priznanje nacionalistične države. Odkar je Anglija, računajoč na popolno zmago nacionalistov, začela redne diplomatske in trgovske odnose z generalom Francom, so dobile poguma tudi druge države, ki imajo v nacionalistični Španiji trgovske ali druge koristi. Za to je treba, sodeč po nacionalističnih virih, v kratkem pričakovati, da bodo z vlado v Salamanca stopile v redne stike Madžarska, Avstrija, Romunija, Poljska, Bolgarija, Grčija, Jugoslavija, Brazilija, Argentina, Čile, Kolumbija, Japonska in Mandžurija. Tudi ni dvoma, da se bo tem državam v kratkem pridružila Francija, sodeč po napovedih raznih politikov, celo tistih, ki so doslej vsakemu zblizanju s Francom nasprotovali.

V vsej nacionalistični Španiji so začeli nabirati darove za bojevnike na fronti. Darove bodo razdelili za božične praznike.

Med Anglijo in Francom

Salamanca, 20. nov. AA. Stefani: General Franco je dal svoj pristanek za imenovanje an-

gleškega trgovskega zastopnika pri nacionalistični vladi.

Iz Ceute poročajo, da je snoči priplula v tamkajšnje pristanišče britanska križarka »Galatea« z admiralom Somilom, ki je uradno obiskal španskega visokega komisarja. Nato je španski visoki komisar vrnil obisk britanskemu admiralu. V trenutku, ko je španski komisar stopil na ladjo, so potegnili na jambor špansko nacionalistično zastavo, ki jo je množica, zbrana na nabrežju, navdušeno pozdravila.

Konec sovjetske pomoči za Španijo?

London, 20. novembra. AA. Stefani: Tukajšnji diplomatski krogi izjavljajo, da je sovjetska vlada obvestila vlado v Barceloni, da ji ne more več pošiljati orožja in vojakov, ker se mora pripravljati za možne zaplete na Daljnem vzhodu.

Madrid, 20. novembra. AA. Havas: Da bi preprečili širjenje nalezljivih bolezni, je vojaško poveljstvo v Madridu ukazalo vsemu prebivalstvu, da se mora podvreči obveznemu cepljenju proti tifusu in škarlatinki.

Romunska zunanja politika: Sodelovanje z vsemi

Bukarešta, 19. nov. o. Predsednik nove romunske vlade Tatarescu je včeraj sprejel tuje časnikarje ter jim dal izjavo o bodoči zunanji politiki Romunije. V tej izjavi je poudaril naslednja navodila, po katerih se bo Romunija ravnala:

Stremela bo za čim tesnejšimi stiki z Jugoslavijo in Češkoslovaško v skupnosti Male zveze. Sodelovala bo zvesto in zanesljivo v Balkanski zvezi z Jugoslavijo, Turčijo in Grčijo kakor do zdaj. Politične in gospodarske zveze s Poljsko postajajo vedno važnejša točka za Romunijo. Romunska

mednarodna politika je z nerazrušljivimi vezmi navezana na Francijo, s katero ima skupne in trajne politične koristi. Zato pomeni prijateljstvo s Francijo bistveno sestavino romunske zunanje politike. Tudi Zveza narodov bo v Romuniji imela vedno zvesto podpornico, zlasti kar se tiče prizadevanj za nedeljni mir in kolektivno varnost v Evropi. Odnosaje do Sovjetske Rusije bo Romunija skušala izboljšati po načelih dobre sosesčine. Skupne gospodarske koristi in trgovske vezi pa družijo Romunijo z Nemčijo, plemenska in kulturna sorodnost jo pa približuje Italiji.

Prosvetni minister v Ljubljani

Ljubljana, 20. nov.

Danes dopoldne je z belgrajskim brzovalnikom, ki je imel 31 minut zamude, prispel v Ljubljano prosv. minister dr. Magarašević v spremstvu šefa svojega kabineta g. Janjiča. Na kolodvoru so prosvetnega ministra pričakali g. ban dr. Marko Natlačen, načelnik prosvetnega oddelka banke uprave dr. Lovro Sušnik, rektor naše univerze prof. dr. Kušej, direktor ženske realne gimnazije prof. Ivan Dolenc, v imenu Proforskega društva pa sta prosvetnega ministra pozdravila prof. Grafenauer in dr. Savnik in zastopnik Društva brezposelnih profesorjskih kandidatov. V spremstvu g. bana se je g. prosvetni minister odpeljal najprej v hotel Union, tekmo dneva pa bo obiskal banko upravo, ljudsko šolo za Bežigradom, prav tako gimnazijo, Narodno galerijo, napravil bo obisk na magistratu in na naši univerzi, zvečer bo g. prosvetni minister prisostvoval odlični predstavi Foersterjevega Gorenjskega slavčka v operi.

Lord Robert Cecil Chelwood, ki je dobil Nobelovo nagrado za mir, je predsednik svetovne mirovne zveze.

Preiskava o zarotah v Franciji

Pariz, 20. nov. AA. (Havas) Ze v torek so organi javne varnosti v neki hiši v ulici Ribert zaplenili dve bombi. Tam so našli velike količine orožja. Tega niso poprej dali v tisk v interesu preiskave. Bombe niso bile polnjene, toda so že bile opremljene z uro in električnim vrvič. Izdelava bomb je ista, kakor onih bomb, ki bi poleti morale pognati v zrak predor Cerebere.

Policija še drži v tajnosti imena oseb, ki so vodila to organizacijo. Toda ravnatelj javne varnosti je že izjavil, da ni res, da bi zaroto vodil nek visok vojaški poveljnik ali pa znan državnik. Vse, kar se govori s tem v zvezi, je čista domišljija.

Dva komisarja za javno varnost sta včeraj popoldne izvršila preiskavo v prostorih Prometnega društva, ki je v ulici Boissiere. V hiši je bila tajna klet in v njej 44 zabojev. V vsakem zaboju je bilo

32 granat in mnogo streliva. Bilo je še 17 lovskih pušk in drugega orožja nemškega in italijanskega izvora. Policija je prišla lastnika podjetja, nekega Laromiquiera. Zaplenjeno orožje so prenesli v vojaško skladišče v Vincennes.

Policija je tudi izvršila preiskavo v ulici Rotaud, kjer je odkrila pet velikih zabojev. V njih je bilo 3600 nabojev in 45 strojnica nemškega izvora in 54 lovskih pušk. Lastnika hiše Meillerja so zaprli.

V zvezi z odkritji zadnjih dni piše »Petit Parisien«, da bo zarota najbrž dobila popolnoma drug ne desničarski obraz. Oblastva so ugotovila, da se nahaja na francoskem ozemlju presenetljivo veliko število tajnih radijskih postaj. V Franciji jih bo več kot 200. Nekateri se nahajajo v bližini velikih letališč, druge v obmejnih krajih in nekatere celo v neposredni bližini vojaških taborišč.

Razgovor Hitlerja z angl. odposlancem

drže nemški krogi v največji tajnosti

Berlin, 20. novembra. V berlinskih mednarodnih krogih živahno razlagajo silno malobesednost v zvezi z angleškim obiskom. Posebno poudarjajo, da je bil sestanek s Hitlerjem zelo kratek. Vse to ni dovolj, da bi bilo mogoče misliti, da so v Berlinu in v Berchtesgadenu mogli govoriti o vseh problemih. Po obisku pri Hitlerju se je lord Halifax takoj vrnil v München in tako še podčrta, da je njegova naloga končana. Poročila iz poluradnih virov so suhoparna in medla.

Pile po prav ugodnih cenah. Davi ob pol 10 pa so varnostni organi policije prišli v neki gostilni tudi prevejanega goljufa, ki je tako strokovno izvedel vso »kupčijo«. Našli so pri njem 3 jurje; imel je na sebi novo obleko, drugih vrednosti pa nikakršnih, čeprav je v zadnjih dnevih kasiral najmanj 10.000 din.

Kanceler Hitler je sprejel gosta v spremstvu svojega adjutanta Brücknerja na stopnicah svoje hiše in ga kar najpripronejše pozdravil. Najprej je gostu razkazal hišo, nato je pa z njim in z baronom v Neurathom odšel v svojo delovno sobo, kjer so se takoj začeli razgovori. Lepo vreme, prekrasna okolica in zanimiva vožnja se zdi, da so ustvarili dobro atmosfero za razgovore.

Razgovor med kancelerjem Hitlerjem in lordom Halifaxom je trajal včeraj dopoldne pol drugo uro. Razen Hitlerja in lorda Halifaxa ni bilo pri razgovorih nobene druge osebe.

Lord Halifax in von Neurath sta se sinoči odpeljala v Berlin. V Münchenu ni bilo več sestanek med Hitlerjem in Halifaxom, dasi se je pol ure za njima Hitler podal v München, kjer se je udeležil premiere neke operete v tamošnji operi.

Strokovnjaka za goljufije z usnjem je prišla ljubljanska policija

Ljubljana, 20. nov.

Predržna goljufija, ki je dokaj razburila veliko ljubljansko tverdo, ki prodaja usnje na debelo, je po zaslugi spretne policije že po dveh dnevih porazena. Vsi znaki, ki so spremljali drzni poslovanje goljufa, so dokazovali, da je opravil to delo prebrisan goljuf, ki ni prvi pri tem poslu. Zgodba se začneja kaj enostavno, prav tako kakršne danes opravlja večina kupčij v trgovskem svetu, ki drug drugemu zaupa.

Predvčerajšnjim je dobila neka tverda z usnjem telefonsko naročilo druge ljubljanske firme za dobavo najboljšega usnja za podplate. Naročilo samo, ki je bilo sicer dano po telefonu, je bilo tako strokovno, da uradnik trgovine, ki je naročilo sprejel, ni niti najmanj dvomil, da je to naročilo v resnici dala znana ljubljanska firma in stara odjemalka usnja. Pri naročilu je bilo prav tako povedano, naj se račun pošlje na naročnico, ki bo račun takoj poravnala. Ker je firma, ki je bila označena kot naročnica, večkrat kupovala precejšnje količine usnja, je bilo to naročilo samo po sebi nekaj popolnoma naravnega. Ob določeni časi, ki je bil prav tako dogovorjen po telefonu, je prišel voznik in naložil 360 kilogramov najboljšega usnja za podplate ter ga odpeljal. Tverda, ki je dobavljala usnje, je izstavila račun in ga poslala po pošti naročnici. Ko je drugi dan

šef tverde, ki je bila tako rekoč »naročnica« usnja, prejel račun v znesku nad 20.000 din, je seveda planil pokonci in hitro javil, da naročila ni dal in da tudi usnja ni prejel. Takoj je bila nato obveščena policija, ki je že včeraj začela preiskavo, ki se je danes tudi že zaključila s popolnim uspehom.

Še včeraj je policija izsledila voznika, ki je vozil usnje. Povedal je, da je dobil navodilo od zastopnika firme, ki je tudi po telefonu naročila usnje, naj zapelje usnje v njeno skladišče. To skladišče seveda ni bilo skladišče naročnice. Ugotovili so nadalje, da so od tam še isti dan drugi delavci z ročnimi vozički razvozili usnje drugim tverdam po Ljubljani, ki so usnje deloma že plačale. Tudi ti vozniki so delali v dobri veri, da razvažajo usnje tverde, ki je dala naročilo. Za vsi temi, ki so delali kakor lutke na nitki, pa je stal neznanec, ki je celo zadevo tako spretno organiziral. Pokazal se je samo tam, kjer je prišel pobirati denar za naročeno ali pa za dobavljeno usnje. Ko je policija našla vse, ki so delali v zvezi z usnjem, je kmalu našla tudi sled za goljufom samim, ki se je pa seveda nenadoma v Ljubljani izgubil. Preiskave policije v tej smeri so včeraj dopoldne in zvečer bile brezuspešne. Policiji je sicer uspelo, da je zaplenila prav vse usnje pri raznih manjših tverdkah, ki so ga ku-

Pričetek 'Umetnostnega tedna'

Maribor, 20. novembra.

Umetniški klub v Mariboru, ki že nekaj let plodno deluje v cilju, dvigniti umetniško produkcijo v severni slovenski prestolnici ter poživiti zanimanje za slovensko umetnost med mariborčani, je v tem pravcu pripravil letos v Mariboru »Umetnostni teden«, ki se pričene jutri, v nedeljo dopoldne ter traja do 27. novembra. Umetniški klub je s podporo banske uprave, mariborske mestne občine in mnogih mariborskih mecenov zbral skupaj znatno vsoto 50.000 din, ki jo bo razdelil v obliki nagrad štajerskim umetnikom. V ta namen je razpisal natečaje za najboljša dramska, slikarska in kiparska dela, za najboljši roman in nagrado za najboljšega gledališkega igralca. Posebna žirija je vpisana dela pregledala in nagradila. Pričenja se »Umetnostni teden« jutri.

z otvoritvijo slikarske razstave

Ki se izvrši ob 11. dopoldne v Kazinski dvorani. Razstavljajo svoja dela člani kluba »Brazda«, in sicer slikarji ter kiparji Golob Fran, Jirok Karel, Kos Ivan, Mušič Zoran, Sirk Albert, Stoviček Vladimir. Vsi so že stari znanci mariborske publike, ki razstavljajo vsako jesen v okviru prireditve »Brazda«, ki je letos vključena v okvir »Umetnostnega tedna«. Naslednja prireditev pa bo v sredo, 24. t. m., ob 20. v dvorani Ljudske univerze. Vršni se.

literarni večer

na katerem bodo čitali svoja dela (deloma nagradjena, deloma še neobjavljena) mariborski in štajerski literati: dr. Ivo Sorli, dr. Ivan Dornik, Ivan Potrč, Radivoj Rehar in Anton Ingolič. Tudi te literate smo že v Mariboru slišali ob priliki njihovih nastopov, letos pa nam prinašajo zanimive

O nerednostih pri „Naprednosti“ še ni sodbe

Ljubljana, 20. novembra.

Mali senat, ki je sodil špekulanta z zavarovalnimi policami Avgusta Skofa, so tvorili s. o. s. g. Rajko Lederhas kot senatni predsednik in g. g. Ivan Kralj in Ivan Brelj kot sodniki. Obtožence je branil odvetnik dr. Janko Zirovnik, javno obtožbo pa je zastopal drž. tožilec dr. Julij Fellacher. Včerajšnja, s primernim odmorom ves dan in pozno do 21.15 trajajoča obravnavna je odkrila mnoge nečedne manipulacije, katerih se poslužujejo mnogi zavarovalni agenti, ki špekulirajo na smrti starcev, stark, stricov, tet in drugih daljnih sorodnikov in starih ljudi. To so trgovci z »mrtvimi dušami«, ki se skušajo obogatiti na račun siromakov. Ze veliki proces proti »Vzajemni pomoči« je pokazal vse mahinacije, kako so skušali nekateri ljudje hitro obogatiti na račun starčkov in bolnikov. Med ljudmi je še mnogo denarja, ki ga nespametno mečejo za razne, riskantne špekulacije. Lepe milijone je znamenita »Naprednost« prejela od raznih ljudi. A glavni funkcionarji še niso obtoženi in se sploh ne vodi nikakaz kazenska preiskava v Mariboru. Potrebno pa bo, da pridejo kakor Avgust Skof tudi drugi mariborski gospodje »Naprednosti« pred kazenski tribunal.

Poslovanje Avgusta Skofa

Sedeč na stolu pred senatom se je včeraj glavni obtožene Avgust Skof trdovratno branil in se skušal oprati vseh kaznivih dejanj. Njegovo zaslusanje je trajalo nad 3 ure. Ves čas je bil Avgust Skof miren, dostikrat duhaprisoten in pripravljen z vsemi rezervami, da se je branil pred sodniki. Dostikrat pa se je zapletel v protislovja. Sodnikom malega senata je Skof najprej izjavil, da ni kriv v smislu kazenskega zakona. Vse svoje posle smatra za realne in poštene. Priznati je moral, da ni vodil točnega knjigovodstva o zavarovalnih in zavarovanih. Od članov podpisano pristopno izjavo je poslal vedno »Naprednosti« v Maribor. »Ali ste vpisovali zavarovance?« je predsednik prekinil izjavljanje obtožence. Kratek odgovor: »Vse sem vpisal, zavarovalteje in zavarovance. Pozneje se je izkazalo, da ta vpisovanja niso bila popolnoma v redu.« — »Ali ste vedeli, da je treba imeti od zavarovancev pristanek za zavarovanje?« — Ne! — »Čelo za podpredsednika »Naprednosti« ste bili izvoljeni!« — Molki!

Predsednik Bojko daje navodila

Predsednik: »Ali ste strankam tolažili pravila?« Pogoje zavarovanja? To je najvažnejše! Obtoženeec mirno in hladno: »Vse to je imel v rokah predsednik Bojko. Njega sem vprašal, če se je treba pri zavarovanju ozirati na sorodstvo in starost zavarovancev. Kratko mi je odvrnil, da se na te stvari ne homo ozirati in da lahko vsakogar zavarujemo. Med drugim mi je dejal, da lahko tudi zavarujem

100 let stare ljudi

In Skof je nadaljeval: »Ne spominjam se na kako sejo, da bi kdaj sklepali o sprejemu članov in če so pogoji zavarovanja pravilni v smislu pravil.« Predsednik: »Na seji 28. septembra 1934. je bil prečitani izkaz zavarovanj. Vsi so bili sprejeti ne glede na starost in sorodstvo.« — »Na to se ne spominjam. Ne vem, če sem bil zraven.« — Predsednik: »Kaj glede čakalne dobe? Do 50 let stari so imeli 1 leto, nad 50 do 60 let pa 1 in pol leta. Ali ste vedeli za to?« — Obtoženeec: »Ne! Res nisem vedel!« — Predsednik glasno in ironično: »Saj ste napravili milijonske zavarovalne posle!« — Obtoženeec: »Navodila za čakalno dobo je dajal predsednik Bojko! In v prvi vrsti za police »Vzajemne pomoči« in »Kreditnega društva.« — Drž. tožilec: »Sli ste kar od »Vzajemne pomoči« k »Naprednosti« z raznimi policami.« — Obtoženeec: »Sem delal kot uslužbenec »Naprednosti.«

Ni poznal pravil

Na razna predsednikova splošna vprašanja se je Avgust Skof izmotaval. Pereče je zlasti vprašanje pravil »Naprednosti«, ki so se držale nekako v strogi trgovski tajnosti in jih gospodje okoli »Naprednosti« niso nikomur pojasnili. Obtoženi Skof je sodnikom izjavil:

»Pravil nisem nikoli bral. Predsednik Bojko mi je povedal njih vsebino. Ob času revizije sem šele izvedel za pravila, ko je prišel od banske uprave nalog, da se je treba pri zavarovanju držati točno pravil in je treba vsa nepravilna zavarovanja izločiti. To je bilo septembra ali oktobra 1934.«

Predsednik: »Vam je bilo znano, da se niso smele prodajati police?«

novosti. — Naslednja prireditev bo v petek, dne 26. t. m., v veliki unionski dvorani. To bo

godalni in vokalni koncert

pri katerem sodelujejo Ljubljanski godalni kvartet in mariborska pevka društva: Glasbena Matica, Maribor, Jadran in Drava. Izvajali se bosta dve izvorni noviteti, ki sta bili ob priliki konkurza nagrajeni. Za Maribor bo to vsekakor glasbeni dogodek prve vrste, saj dosedaj v našem mestu še nobeno glasbeno delo ni doživelo svojega krsta. Celtra prireditev se bo vršila v soboto, 27. t. m.

v Narodnem gledališču

kjer bo premiera treh sketchev M. Snuderla »Lopovščine«. Gledališki večer je bil namenjen izvedbi originalnega, v konkurzu nagrajenega dela, ki se pa zaradi nepremostljivih ovir ne more uprizoriti. Tudi Snuderlovi sketchi so izvorna, dosedaj še neizvajana dela, ki se uprizorijo v režiji glavnega režiserja mariborske drame Jožka Koviča. V soboto sledi nato zaključek Umetnostnega tedna z

družabnim večerom

ki bo v spodnji dvorani Kazine. Na tem večeru se bodo razglasile odločitve žirije za najboljša dela »Umetnostnih« umetnikov na področju književnosti, slikarstva, glasbe in igranja ter se bodo razdelile nagrade.

Za prireditev mariborskega »Umetnostnega tedna«, ki se v tej obliki pri nas med Slovenci prvič vršijo, vlada v Mariboru in v vsej slovenski javnosti nenavadno zanimanje. Gotovo originalna zamisel in izvedba teh prireditvev ne bo zgorela svojega namena ter bo plodonosno vplivala na dvig kulturnega in umetniškega življenja v Mariboru in na štajerskem sploh.

Obtoženeec: »Naročil mi je predsednik Bojko, da se sme s policami kupčevati in prekupčevati.« — Predsednik: »Ali ste vedeli, da se smejo dajati podpore pri primerih, ko so zavarovanci umrli pred čakalno dobo.« — Obtoženeec: »Nisem vedel za nagrade v smrtih primerih pred to dobo.« — Sodnik Kralj: »Koliko ljudi ste zavarovali?« — »Le okoli par sto.« — »Ali je kdo zahteval pravila?« — »Oh, nikdo in nikdar!« — »Ali ste imeli tudi kakega boljšega človeka zavarovanega? Ali so bili sami hlapi in dekle?« — Skof: »Nikdo ni zahteval od mene pravil!« — »Vsak človek v teh časih vendar zahteva pravila, ko sklene kako zavarovanje. Kdor je pameten, nobenemu agentu ne verjame.« — Obtoženeec je naposled priznal, da je mogel okoli 250 starih zavarovancev nekdanje »Vzajemne pomoči« prenesel k »Naprednosti«.

Slaba evidenca pri »Naprednosti«

Na posebno vprašanje predsednikovo glede notranjega poslovanja »Naprednosti« je obtoženeec odločno izjavil:

»O tem nisem mnogo vedel. O knjigovodstvu »Naprednosti« zlasti še o evidenci zavarovancev meni ni bilo nič znanega. Nisem nikoli sodeloval pri nepoštenih manipulacijah, da bi se mesto pravega ustavil drug zavarovalec. Če je kdo umrl, sem poslal v Maribor polico in mrtvaški list. Drugače pa nisem vodil točnega in pravega knjigovodstva. Iz Maribora so mi poslali denar z nalogom, da stranka podpiše pobotnico. Denar sem vselej izročil lastniku police, če je bil pošten in pravičen. Za košar pa sem jaz plačeval premije, sem si denar pridržal.«

Police borzni papirji

Obtoženeec se je močno zapletel, ko je trdil, da so same stranke podpisovale pobotnice, ko je na drugi strani dognano, da je obtoženeec podpisoval tako moške in ženske ter da je znal prav spretno spreminjati pisavo. Ko je »Vzajemna pomoč« propadla, je pobral stare police in z njimi začel kupčevati. Vredne so bile po premijah od 30 do 50%. Predsednik: »V Belgradu je tudi sedaj šla taka blagajna v konkurz. Police so šle pri vas tako okrog kot kak borzni papir. Likvidator pa je dognal, da je bilo 90% nepravilnih zavarovanj.«

Predsednik je nato prešel k posameznim inkriminiranim primerom prevare in napravljanja lažnih listin. Obtoženeec je dajal svoja pojasnila, ki so bila dostikrat v hudem nasprotju z izpovedbami pozneje zaslišanih prič. Pridržal si je premije, fingiral je zavarovanja in pobotnice. Dogodilo se je, da je obtoženeec potožil posmrtno celo za osebe — zavarovance, ki so bili proglašeni za mrtve, a še danes žive, tako je njemu predsednik predložil:

»Čampa še živi, pa je bil vpisan za mrtvega.«

Mnenje likvidatorja

O važnih poslovnih momentih in o vseh nerednostih je podal točno in stvarno poročilo od banske uprave imenovani likvidator, dvorni svet. v pok. dr. Josip Kronvogetl. Med drugim je izjavil:

Revizija je najprej dognala, da so se pri »Naprednosti« vršile velike nerednosti in da se uprava ni držala pravil. Nad 90% je bilo neveljavnih zavarovalnih pogodb, pa sploh lahko rečem, da ni skoraj nobena veljavna. Proti funkcionarjem »Naprednosti« je bila prvotno podana kazenska ovadba, pa ni imela uspeha. Predsednik ga je prekinil: »Kakor vse kaže, so bile tam velikanske nerednosti. Samo Bojko je sedaj tožen, da je ponaredil mrtvaški list.« Likvidator je nadalje omenjal, kako so člani uprave poslovali. Ni bilo vse v redu. Vršilo so se velike malverzacije. Pa tudi špekulacije s policami.

2.700.000 Din plačanih premij

Likvidator se je nato dotaknil finančnega stanja pomožne blagajne. Premeženo društvo je obstajalo iz vplačanih premij, članarine in pristopnine. V času od 1. oktobra 1933. do konca 1934. je bilo na premijah vplačano 2.700.000 din. — Predsednik: »Vsaka druga zavarovalnica bi bila vesela takih uspehov in v tako kratkem času.« Lastnikom polic je bila doslej izplačana 17% kvota.

Rač. inšpektor in revizor g. Tomo Trop je pregledal knjigovodstvo in denarno poslovanje »Naprednosti«. Bil je velik nered. Prav lahko so se vršile zlorabe in malverzacije.

Do 1662 članom je bilo doslej izplačano 2 milijona 407.424 din. Neizplačanih terjatev pa je še

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

Zadnji dnevi Pompejev (Union). Od vseh znanje razkošnih, bahatih, dasi vsebinsko praznih in nepričljivih filmov iz starega Rima in svetopisemskih snovi »Quo vadis«, »Ben-hur«, »Kleopatrac«, »Kralj kraljev« itd.), je delo, ki ga ima te dni na programu Union, prvi resni, po zunanosti impozanten, po dejanju nestereotipen, odličen film. Vsebinsko predstavlja posrečeno pestro sintezo iz raznih zgodovinskih in literarnih del (Plinij) in biblije, kar mu daje pisano polnost, ki jo vsak film mora imeti. Rimsko kulturo, življenje, zunanje izraze sil, ki so Rim gibale in gnale, socialno moralo in duševnost starega sveta nam to delo kaže ne ob Cezarjih, patricijih in plehkih literarnih figurah, marveč na ljudeh iz preprostih plasti: na gladiatorjih, trgovcih, sužnjih. Kljub temu da se film suče okoli velike elementarne katastrofe nad Pompeji, nam v širokem prerezu poznarje duhovni prelom tedanjega sveta in njegove materialistične civilizacije ob nastopu krščanstva. Dejanje obsega čas od Kristusovih nastopov do izbruha Vezuva in ujame v posameznih, zunanje skromnih, a notranje silovitih dramatičnih prizorih, tok prekrpanje sveta in človeštva. Kar je biblične krščanske vsebine v filmu neposredno podane — sta dva alt trije prizori — je ne le verjetna, marveč nadvse dostojna, da ne žali niti najfinjšega človeka. Ne vidimo počlovečenega Kristusa, marveč čutimo njegovo navzočnost edino v razgibani množici, čudežu, v Pilatovem duhovnem konfliktu, v pompejski katastrofi, v pričakovanju preloma in kazni, ki mora nad svet priti. Film je v sintetiziranju in rahlem nakazovanju vseh teh notranjih dejstev mojstrski. Pompejska katastrofa je slikana v grandioznem obsegu s tako orjaško, elementarno tragiko, sredstvi in zunanjo usodnostjo, kakor nismo tega videli v filmu še nikdar. Preston Foster, Dorothy Wilsonova, Basil Rathbone nam »artičnega človeka« v tem filmu podajajo tako, da v svet in življenje, ki se pred nami razvija, brezpogojno verjamemo, kar se ni pri nobenem delu te vrste še zgodilo. In to je pri filmu veliko, če ne vse. Lepo, veličastno delo!

»Antonia Adversus« (Kino Matica). Dolg, izredno zapleten in napet film bi imenovali pustolovski romantični filmski reportaž po romanu istega imena. Poudarek se da postaviti na repertoar prikaz življenja in dela zavrženega otročka, ki zraste na italijanskih tleh, obleže Ameriko, trguje v Afriki s sužnji, se krega in spet spriznari s poštenjem, podčrta veliko imetje, začne tihotapiti zlato iz Amerike v Francijo kljub Napoleonovi celinski zapor, dokler ne doživi v svoji družini takega razočaranja, kakor ga je doživel zaradi njega (Adversus) njegov (njemu neznan) oče. V tej zgodbi je zajeta Evropa za časa Napoleona, takratna trgovina, dalje Amerika in še najbolj nazorno žalostna trgovina s sužnji v Afriki. Ta prikaz se je izredno lepo posrečil tako igralško kakor tudi fotografsko. Režiser je skozi vse to dogajanje nekriceče nakazal večno borbo pohlepa pa mamono s človeško vestjo, ki se dokonča v spoznanju, da le notranje zadovoljstvo in mirna vest osrečuje človeka. Film ima svojo privlačno silo v prekrasni sliki, dovršeni igri (Juan March) in zgodovinski, do skrajnosti verne posneti sceneriji. Zato dolžina filma nikdar ne utruja. Amerikanski film, saj tako se zdi, je prebrodil poplavo plaže, da nam je začel pošiljati tudi dobre, včasih celo odlične filme.

»Potemkin« (Kino Sloga). Reklama pravi, da je ta film vefilm, ki naj posveti v tragiko ruskih izselencev in njihove borbe za vsakdanji kruh.

Zaradi 25 požigov - pred sodniki

Maribor, 20. novembra.

Mariborsko sodišče je imelo že velikokrat opravka z mnogoterimi požigalci, vendar odnese med vsemi temi piromani prvenstvo Jožef Koren, 27 letni kočar iz Pekla pri Poljčanah, poročen in oče malečnega otroka. Danes sedi Koren na zatožni klopi pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča ter se zagovarja za svoja številna zločinska dela.

Okolica Slov. Bistrice - pozorišče nešteti požarov

Od leta 1931 naprej so se v okolici Slovenske Bistrice stalno ponavljali požari pri raznih posestnikih. Včasih je gorelo redno noč za nočjo, sedaj na tem, sedaj zopet na onem vrhu. Največ požarov je bilo leta 1936. Skoraj v vseh primerih požara se je videlo, da je nastal ogenj zaradi požiga. Nikoli pa niso mogli orožniki priti požigalcu na sled. Več posestnikov je bilo osumljenih, da so si sami zažgali, vendar je bila potem preiskava proti njim zaradi pomanjkanja dokazov ukinjena.

Požigalci imajo v rokah

Dne 20. marca letošnjega leta je izbruhnil zadnji požar v teh krajih, katerega je zanetila zlobna roka. Goreti je začela postelja v hiši posestnika Jožeta Zunkoviča v Vrhlogi, in sicer v sobi, kjer je spala Zunkovičeva služkinja. To služkinjo je prišel ponoči klicat pod okno Jožef Koren iz Pekla pri Poljčanah. Dekle pa se je vsiljivemu vasaletu umaknilo v drugo sobo, Koren je splezal skozi okno v sobo, kmalu pa jo je zapustil ter je šel prenočevati k sosedu Unuku v hlev. Komaj se je vlegel, je že izbruhnil pri Zunkoviču ogenj. Korena je videl pri njegovem požigalskem poslu Zunkovičev sosed Bračič Janez. Prijeli so ga ter izročili orožnikom, ki so takoj pri prvem zaslišanju spoznali, da jim je padel v roke

eden najnevarnejših požigalcev

kar jih kriminalna kronika naših krajev pomni. Koren je začel priznavati en požig za drugim. Najprej je priznal dejanje pri Zunkoviču, potem pa še 17 drugih požigov. Orožniki so ga vodili iz kraja v kraj, kjer so se zadnja leta dogajali nepojasneni požari. Skoraj pri vsakem slučaju je Koren točno opisal datum in druge okolnosti po-

za 2.218.000 din. Vsi so špekulirali, ne samo Skof. Ko bi to poslovanje trajalo še eno leto, bi morala »Naprednost« postati insolventna in napovedati konkurz. Mnogo oseb je bilo zavarovanih v starosti nad 60 let, ki tvorijo večino zavarovancev. Dosti jih je starih nad 80 let, pa so tudi primeri, ko so ljudje stari blizu 100 let. Le okoli 200 je solidnih zavarovancev.

Ob 21.15 je bilo dokazano postopanje končano. Ker so bili stavljeni od strani drž. tožila in branilca dodatni dokazi, je bila obravnavna prekinjena in se bo nadaljevala 26. t. m. popoldne.

Za vodovod v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 19. nov.

Mesto Slovenjgradec ni preveč dobro oskrbljeno z zdravno pitno vodo, zato je razumljivo, da postaja že davna želja Slovenjgračanov za zgradbo vodovoda, ki bi oskrboval Slovenjgradec z vodo, vedno bolj izrazita. Morda bi Slovenjgradec že imel vodovod, če ne bi bile razmere za zgradbo gravitacijskega voda tako neprimerne. Težko je namreč najti v zadostni višini in primerni bližini dovolj močnih studencev, ki bi se dali zajeti in napeljati v rezervoar, s katerega bi se napajalo vodovodno omrežje Slovenjgradca. Če bi se pa to že dalo narediti, bi pa zahtevala graditev takega vodovoda tako velike stroške, da jih Slovenjgradec kljub velikim podporam, ki bi jih prejel morda od banovine, ne zmogel. Zato je g. ban dr. Marko Natlačen pred kratkim odredil posebno strokovno komisijo, ki naj preišče vodne razmere v bližnji okolici Slovenjgradca. Komisija naj bi ugotovila, če obstoje ugodne možnosti za črpanje talne vode, katero bi bilo prav tako mogoče uporabiti za napajanje vodovoda. Glede na bližnjo električnega daljnovoda, ki bi se v tem primeru dala zgraditi posebna črpalna naprava na električni pogon. Črpalke bi črpale talno vodo iz zemlje in jo potiskale v zato določen rezervoar, iz katerega bi se napajalo vodovodno omrežje. Upamo, da bo uspele komisiji najti vsaj za ta način vodovoda ugodno rešitev in da bo tako Slovenjgradec v doglednem času preskrbljen z zadostnimi količinami zdrave pitne vode.

Celjske novice

e Potujoča protiplinska razstava v Celju. Od nedelje, 21. nov. do četrta, 25. nov. bo v Celju »Potujoča protiplinska razstava«, ki jo je organizirala kraljevska banska uprava dravske banovine s sodelovanjem dir. drž. železnice v Ljubljani. Otvoritev razstave bo v nedeljo, 21. t. m. ob 11. dopoldne na celjskem kolodvoru. Občinstvo vabimo, da si ogleda to zanimivo razstavo, ki bo dopolna od nedelje od 2 do 6 zvečer ter nadaljne štiri dni vsak dan od 8—12 in od 2—6. Vstop prost.

e Neprevidno ravnanje s puško. V četrtek so se pripelpe kar tri nesreče zaradi neprevidnega ravnanja s puško. Ko se je lovec Stanko Jager vračal z lova, se je kakor običajno oglašil pri posestniku Dešmanu v vasi Savinja pri Ljubnem. Puško je prislilil k steni v Dešmanovi sobi. — 10-letni Dešmanov Lojze in njegov 15-letni brat Martin sta se začela igrati s puško. Zaradi neprevidnosti pa se je puška sprožila in naboj je zadel Lojzeta v trebuh, Martinu pa je prestrlel tri prste na desni roki. Oba so prepeljali v celjsko bolnišnico. Istega dne so se na Proseniškem polju pri Sv. Jurju ob juž. žel. po nesreškem obstrelil 17-letni posestniški sin Kučanda Franc. Naboj je zadel desno stran glave in mu jo nevarno poškodoval. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Tej zvoneči napovedi mora človek verjeti toliko časa, dokler filma ne vidi. Potem pa splahne še zadnja iluzija. Ne bi rekli, da filma nima zametka dobrega dejanja, odnosno nekega smiselnega jedra; poudariti je treba le to, da so film spravili na platno Nemci brez čuta za igro, doživljanje in razumevanja za izdelavo v podrobnosti, povrh po še z neveščo režijo, če se o režiji sploh da govoriti. Posledica: vse skupaj zvočni.

Ali ste že poravnali naročnino?

žiga ter je dejanje priznal, včasih je tudi izpovedal, da ga je izvršil po naročilu te ali one osebe, ki da mu je za požig plačala nekaj denarja ali pa tudi samo nekaj litrov pajčec. Večino požigov pa je izvršil kar tako, iz same gole naslade. Včasih ga je kakšno s slamo krito in poleg ceste stoječe staro poslopje razjezilo ter si je mislil, da bi na ta prostor spadalo lepo, novo poslopje, pa je v noči pridržal gorečo vžgalico pod slamnato streho. Drugič se mu zopet ni zdelo prav, da stoji na dotičnem prostoru skladišče lesa, pa ga je zopet zažgal. Večinoma pa je

požigal iz gol naslade

ker je potem opazoval požar od daleč ter ga je veselilo, da je povzročil s svojim dejanjem pri ljudeh paniko in strah. Zahajal je potem v družbe, kjer je govoril o požarih in je užival v tem, ko je videl, kakšen strah vlada med ljudmi pred požigalcem.

Kakor rečeno, je Koren priznal orožnikom pri preiskavi 17 požigov. Potem so ga oddali v zapore okrajnega sodišča v Slov. Bistrici, odkoder je bil prepeljan v preiskovalni zapor mariborskega okrožnega sodišča. V sodni preiskavi v Slov. Bistrici in potem v Mariboru je priznal še 7 požigov, tako da jih je skupno vseh 25. Pri poznejšem zaslišanju v Mariboru pa je začel svoja priznanja preključevati, vsakokrat je skušal število zločinov znižati, da je nazadnje prišel samo na požig pri Zunkoviču, katerega nikakor ni mogel utajiti. Izgovarjal se je, da so ga orožniki k priznanju prisilili, kar pa nikakor ne drži, ker se je orožniki preiskava vršila vedno v priho številih prič, pred katerimi je Koren podajal svoja priznanja. Prav tako je izprva pred sodiščem izpovedal vse brez vsakega pritiska in popolnoma prostovoljno. Priče, ki so bile navzoče pri preiskavi požigov na lieu mesta, pripovedujejo, da je priznaval Koren z neko bahavostjo ter je kar užival v svoji vroči požigalskega junaka in strahovalca vse okolice. Škoda, ki jo je s svojimi požigi povzročil, je ogromna. Znaša gotovo precej

nad milijon dinarjev

saj je bila pri vsakem od požarov precejšena nad 40.000 din. Večina žrtve Korenovi piromanske strasti je bila zavarovana za mnogo nižjo vsoto, kakor je škoda znašala. Edino ob priliki njegovega zadnjega požigalskega zločina pri posestniku Zunkoviču se je posrečilo ogenj pogasiti, preden je upepelil vse imetje ter je škoda manjša.

Koren, je za svoja dejanja odgovoren

Požigalec se večinoma moralno in duševno defektan ljudje, česar pa pri Korenu ni mogoče ugotoviti. Sodišče ga je opetovano dalo zdravniško preiskati, pa se je vsakokrat ugotovilo, da je obtoženeec primerno izobražen, duševno popolnoma normalno razvit in vračunljiv ter je smatrati, da je požige vršil namenoma z gotovim ciljem in v popolni zavesti ter je zanje v polni meri kazensko odgovoren.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Po stanju danes ob 7 zj.

Kra	Barometer	sko stanje	Temperatura	Relativna vlaga	Veter	Padevine
Ljubljana	761.4	23	3.2	96	10	0
Maribor	759.7	20	5.0	95	10	N ₁
Zagreb	757.0	2.0	6.0	95	10	NE ₁
Belgrad	759.0	2.0	10.0	95	10	0
Sarajevo	760.1	0.0	9.0	95	10	0
Split	758.4	8.0	15.0	90	10	0
Kumbar	755.9	11.0	17.0	70	10	SE ₂
Rab	756.6	11.0	—	80	10	S ₂

Pripomba Vremenske poročila od Belgrada naprej: Prevladovalo bo še dalje oblačno in deževno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večraj je bilo ves dan oblačno in megleno, rahlo je deževalo v večjih presledkih, ponoči pa močnejše skoraj neprekinjeno. Barometer se dviga.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota, 20. novembra: Feliks.
Nedelja, 21. novembra: Dar. Dev. Mar.

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

SLOGA

Velefilm iz ruskega emigrantskega življenja
Potemkin

V glavni vlogi: Karin Hardt in Peter Voss
Jutri dopoldne izredna predstava ob 10.30 uri

MATICA

Filmsko remek-delo tisočih zgodovinskih, pustolovskih in ljubezenskih zgodb

Antonio Adverso

Fridric March Olivia de Havilland
Radi izredne dolžine filma predstave danes ob 16., 18.30 in 21.15 uri

Jutri dopoldne izredna predstava ob 10.30 uri

UNION

Monumentalni velefilm najrazličnejše inscenacije

Zadnji dnevi Pompejev

15.000 nastopajočih

Predstave danes v Unionu in Slogi ob 16., 19.15 in 21.15 uri

V Matici ob 16., 18.30 in 21.15 uri

Predstave jutri v Unionu in Slogi ob 15., 17., 19. in 21. uri

V Matici ob 15., 18. in 21. uri

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ima v sredo, dne 24. novembra 1937 ob 9 dopoldne v svoji sejni dvorani javno plenarno sejo po dnevnem redu.

»Danica«, »Savica«, »Zarja«. V ponedeljek dne 22. t. m. ob 8 zvečer v beli dvorani hotela »Union« predavanje: Vprašanje novega družabnega reda. Predaval bo g. dr. Gosar Andrej. Člani obvezno! Gg. starešine in drugi, ki se za vprašanje »zanimajo, vabljeno.

Z ozirom na celodnevni radijski prenos iz Kočevja, dne 28. t. m. se je spored nacionalne ure nekoliko izpremenil. Dne 28. novembra ob 19.30 bo v nacionalni uri predaval profesor Gorše iz Kočevja o kočevskih Slovencih.

Zaradi tega odpade 29. novembra predavanje šefa davčne uprave za Ljubljano-okolice g. Josipa Bekša »Davčni uradnik in njegovi vzgojni odnosi do naroda«. To predavanje se bo vršilo meseca decembra.

Nameste venca na grob g. Josipa Andresa, tajnika Okrožnega urada v Ljubljani, je daroval hotel »Metropole« v Ljubljani podpornemu fondu na Zavodu za slepe otroke v Kočevju 100 din. — Iskrena hvala!

Ob priliki nastopa slepe mladine v Ljubljani so darovali podpornemu fondu na zavodu za slepe otroke v Kočevju: društvo »Dom slepih« 300 din, Zenska sekcija Jadranske straže 100 din, narodni poslanec dr. Ivan Lavrenčič 100 din, uradništvo Higijenskega zavoda 70 din, ga. Čečeva, gđ. Sokličeva in družina Premkova po 50 din ter razni dobrotniki iz Radovljice po gospej Komanovi 535 dinarjev. Vsem dobrotnikom se v imenu slepe mladine najiskrenejše zahvaljuje uprava Zavoda za slepe otroke v Kočevju.

Zahvala. Slepa mladina je bila ob priliki nastopa v Ljubljani deležna tolike naklonjenosti, da nam je v najprijetnejšo dolžnost, izraziti na tem mestu našo zahvalo. Predvsem se najiskrenejše zahvaljujemo pokroviteljem gospej dr. Natlačenovi za vso naklonjenost in velikodušno podporo ter g. dr. Adlešiču, ljubljanskemu županu za gostoljubnost, katere je bila deležna slepa mladina od strani mestne občine. Veliko zahvalo smo dolžni tudi uredništvu ljubljanskih dnevnikov, ki so posvečali nastopu slepe mladine vso pozornost in s svojimi članki mnogo pripomogli k tolikemu uspehu. Da so se naši gojenci v Ljubljani počutili kakor doma, sta poskrbela g. Šebenik, ravnatelj mestnega socialnega urada ter g. Pelan, upravnik Delavskega doma. Nadalje smo dolžni zahvalo za požrtvovalno pomoč Zmajevemu stegu skavtov in stegu planink, g. skladatelju Prelovcu, ge. Jakovi, ge. Komanovi, gđ. Grosovi, voditeljici kuhinji v Delavskem domu, Krščanskemu ženskem društvu, društvu »Dom slepih«, ravnateljstvu ljubljanskih srednjih in ljudskih šol, ge. prof. Skabernevi, gđ. Likozarjevi in gđ. Knezovi ter učenkam ljudskih šol Kraljice Marije, Knežini Zorke in dekliske vadnice, ki so tako bogato obdarovale naše gojence. Iskreno se zahvaljujemo tudi vsem ostalim prijateljem in dobrotnikom slepe mladine, ki so na kakršen koli način pripomogli, da je naša prireditev tako lepo uspela in bo ostala eden najlepših spominov v življenju naših gojencev. — Uprava Zavoda za slepe otroke v Kočevju.

Predavanje Prirodoslovnega društva. V petek, 26. t. m. predava g. univ. prof. dr. Boris Zarnik o »Določevanju spola«. Zaradi tehničnih ovir se to predavanje izjemoma ne vrši v torek, ampak šele v petek in sicer v Mali filharmonični dvorani. (Kino Matica). Začetek predavanja ob 8 zvečer.

Sami so zagrešili, na druge pa zvalili

Nekaj novih ugotovitev izza samovlade JNS v Laškem

Laško, 19. novembra.

Zadnja številka celjske »Nove dobe« zopet prinaša cel kup nesmiselnosti iz Laškega. Izredno marljivo in požrtvovalno laški dopisnik popisuje in našteva v dolgih stolpcih našeto nedostatkov, za katere dela odgovornega sedanjega župana, občinski odbor in sedanji odbor cestnega okrajnega zaslota. Pozablja pa ta smešni pisnec, da je vse tiste nedostanke, ki jih našteva v celjskem tedniku, v veliki meri zakrivil g. dr. Roš, ki je bil dolga leta v svojstvu absolutnega gospodarja občine in okrajnega zaslota.

Vseh 16 let njegovega županovanja, oziroma odkar je v Laškem vpeljana cestna električna razsvetljava, so se luči ugasnile ob 4 jutraj, ko se konča služba nočnega čuvaja. Nova občinska uprava pa je preteklo zimo odredila, da je nekaj tednov nekaj luči gorelo do 6 jutraj. Seveda so gospodje od JNS takoj začeli kritikovati to odredbo, češ da te luči gorijo zato, da vidijo terejtalke kod v cerkev. Meščani ne rabimo teh luči, to je po trata itd. Za potrebno se je smatralo le, da so bile na občinsko omrežje priključene luči »balin-placa« in druge. Ker pa letos se ni odredeno, če naj luči gore do 6 jutraj, se nepopolniji dopisnik »Nove dobe« spet zalezava v občinsko upravo in jo pošuje, naj luči gore do belega dne, ne oziraje se na cerkveno uro.

Se bolj v zagato pa spravljajo g. dr. Roša, ko zahteva poglobitve železnih podvozov. Ali ni bila najlepša prilika za poglobitev podvoza pri pokopališču ob priliki asfaltiranja ceste; ali ni takrat g. dr. Roš računel s tem in zakaj ni? Nikar ne bodite tako smešni in ne dolžite sedanjega občinskega odbora, da nosi krivdo za te nedostanke, ki se jih tudi brez vsakega gozdenja zaveda in jih bo, ko pridejo na vrsto, tudi odpravil. Do tedaj bo pa moral g. prevzornik visoko naložene vozove še vedno prelagati, kot jih je pod komando g. dr. Roša. Podvoz pri Majenu pa je bil še pred leti dovolj visok, šele potem, ko se je začela zidati pivovarna, se je v vednostjo in celo privoljenjem takratnega župana dr. Roša nasula cesta za približno 60 cm tako, da je sedaj podvoz res prenizek. Apeliramo na g. dopisnika »Nove dobe«, da v prihodnji številki svojega lista naslovi svoje kritike in zahteve na naslov prejšnjega župana g. dr. Roša, morda bo uslišan...

Veletok strupa

brizga okoli sebe novodobski kričar, ko se nesramno zaletuje v čestni odbor, ker se ni prevzel gramoz in je dobavni rok podaljšal do 15. t. m. Brezprimerno predrzen pa je, ko trdi, da se je rok dobave podaljšal samo zaradi g. Hrastnika, ko pa še mi vemo, da je tudi pet drugih dobaviteljev, ki so v zelo ozkih stikih z dopisnikom »Nove dobe«, prosilo za podaljšanje, na katere bi se po mnenju g. dopisnika ne bilo potreba ozirati, da bi potem zopet lahko zagloli krik o šikanah in terorju.

Da se ne boste, g. dopisnik, še naprej blamirali in da vam bodo nekatere stvari bolj jasne, eva vam nekaj števil:

Ko je g. dr. Roš prevzel leta 1925 posle od takratnega načelnika okrajnega zaslota g. notarja Drukarja, je našel v blagajni reci in piši 900.000 dinarjev gotovine; ko pa je leta 1927 moral odstopiti, oziroma se unakniti, je pa pustil 800.000 dinarjev dolga. Tako je v dveh letih zagospodaril poleg rednih dohodkov 1.700.000 din, ki je zelo čedna vsotica, zlasti če se upoštevajo še redni dohodki, katerih točne številke sledijo prihodnji.

Da se je porabilo toliko denarja, ni čudno, saj niso bila nikoli upoštevana ne navodila gradbene direkcije, ne velikega županstva, temveč so se dela izvrševala brez proračunov in so se od-

Polovična voznina za razstavo bratov Šubicev

Generalna direkcija državnih železnic je za obisk razstave bratov Šubicev v Ljubljani dovolila polovično voznino iz vseh krajev države. Popust velja od vključno 26. novembra 1937 do vključno 7. decembra 1937. Polnik kupi pri odhodni postaji cel vozni listek in legitimacijo obrazec K 13. — Tako kupljeni vozni listek velja za brezplačni povratek na podlagi potrdila o obisku razstave, ki ga sprejme pri blagajni v Narodni galeriji.

Varilni tečaj v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrti Zbornice TOI v Ljubljani opozarja, da se prične 12-dnevni varilni tečaj za začetnike v Ljubljani v ponedeljek, dne 22. t. m. ob 9 dopoldne s predavanjem v prilici dvorani Zbornice TOI, Beethovnova ulica 10. Interesenti, ki na svojo prijavo slučajno ne bi bili pravočasno prejeli obvestila, naj se zglašajo točno pri otvoritvi. Nekaj mest je še prostih za take, ki se prijavijo šele ob priložnosti tečaja.

Vzemičenje zaradi prodaje mesa obolele krave je bilo pregodnje. V zvezi z zaklano kravo, ki je zbolela na vraničnem prisadu, sta bili aretirani in izročni sodišču dve osebi. Kakor je preiskava doslej dognala, meso te krave ni prišlo v nadrobno prodajo. To je zaslug energične preiskave, ki jo vodi mestni tržni urad in policija, katere je bila naprošena za sodelovanje.

Tehnični postopek, s katerim sta oblikovala brata Jancz in Jurij Šubice svoja dela, bo podlaga vodstva v nedeljo, 21. novembra ob 11 v Narodni galeriji; vodi akad. slikar, nekač pokojnih umetnikov, g. M. Šubice. V Narodnem muzeju ostanjejo za brezplačen nedeljski obisk odprte zbirke le še prihodnja nedelja, 21. t. m., od 10 do 12 dopoldne. O ponovni otvoritvi v prihodnji spomladi se izda posebno obvestilo. S to prekinitvijo nedeljskega poseta preko zimskih mesecev pa niso prizadeti brezplačni skupinski ogledi šol in korporacij ter plačani obiski ob delavnikih.

Franciskanska prosveta. V torek, 23. t. m. ob 8 v franciskanski dvorani sklopično predavanje »Resnica o spiritalizmu«. Predava Edvin Pleničar. Okultizem, medijumizem, sugestija, telepatija, branje misli s kontaktom in brez kontakta itd.

Gledališka predstava v Rokodelskem domu. Jutri ob pol osmih zvečer bo Rokodelski oder uprizoril vele-zabavno veelebojno »Stric v toplicah«. — Predpredstava vstopne je jutri od 10-12 v Rokodelskem domu.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Sobota, 20. nov.: »Firmac«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.
Nedelja, 21. nov.: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Izven. — Ob 20: »Sim-kovic«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Opera — Začetek ob 20.

Sobota, 20. novembra: Gorenjski slavček. Slav-nostna predstava v priložo 100 letnice rojstva skladatelja Antona Forsterja. — Izven. Zvišane operne cene.

Nedelja, 21. nov.: »Sv. Anton, vseh za-ljubljenskih patron«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Seviljski brivci«. Izven. Znižane cene od 30 din. Gostovanje g. Marjana Rusa.

Od tu in tam

Zo poveljnika Belgrada je bil na mesto po-kojnega Vojislava Tomića imenovan armadni ge-neral Peter Kosič. Do imenovanja je bil Kosič poveljnik I. armadne oblasti, za armadnega ge-ne-rala pa je bil imenovan šele letos. Kosič je ge-ne-ralski častnik, ki je večkrat zavzemal razne položaje v vojnem ministristvu, v posameznih ob-lasteh in šest let tudi kot pomočnik voj. ministra.

Odstavljeni ravnatelj zagrebškega OUZD dr. Ante Mudrinič je spet postavljen na svoje mesto. Pred dobrim mesecem smo poročali, da so se proti temu gospodu kopičile pritožbe in obtožbe, dokler se ravnateljstvo OUZD ni odločilo ter dr. Mudriniča odstavilo s svojega mesta. Sedaj pa je prišla iz Belgrada vest, da je minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković sklep ravnateljstva OUZD razveljavil in odredil, da dr. Mudrinič še nadalje ostane na svojem mestu.

Za novo železniško zvezo med Ptujem in Va-raždinom se ogrevajo Varaždinci. Pred dnevi se je v Varaždinu mudila komisija železniških stro-kovnjakov in zastopnikov prizadetih občin ter si ogledala zapuščeno lokalno železnico Varaždin—Vinica. Komisija bo odločila, če bi se izplačalo ponovno oživiti to prog, ali pa namesto nje vpe-ljati širokotižno železnico, ki bi imela podaljšek do Ptuja. Varaždinci pravijo, da bi nova zveza mestu mnogo koristila, saj bi postal Varaždin važ-no železniško središče, Slovenija pa bi dobila novo zvezo s Hrvaško.

Vrtinarsko sadijarsko centralo bodo ustanovile vrtinarske in sadijarske zadruge v Trogiru, Kaštelih, Solinu, Komizi in Splitu. Na prvem sestanku so sklenili začeti s pripravami za to preprosto organizacijo, ki jim bo olajšala plasiranje dalma-tinske povrtnine in sadja na naše domače trge kakor tudi v inozemstvo.

Z zanimivo tožbo se bavi sodišče v Mitrovici. Vdova po veletrgovcu Mirku Hirschhauserju, ki ga je ob pristanku letala na zemunsko letališče ubil vijak letala, toži francosko družbo za zračni promet za odškodnino v znesku okrog 800 jurjev. Ko je letalo pristalo, so bili vsi potniki opozorjeni, da morajo naprvo v carinarnico na pregled, toda Hirschhauser se tega navodila ni držal, temveč je stopil naravnost proti svoji soprog, ki ga je tamkaj čakala. Pri tem pa se je preveč približal vijaku letala, ki ga je česnil in ubil. Zastopnik francoske letalske družbe (letalo je bilo francosko ter je vzdrževalo progro Pariz—Bukarešta) se od-ločno brani plačati količnik odškodnine, češ da je bil nesrečni sam kriv svoje smrti. Sodišče je razpravo odložilo, da bo na letališču izvedlo re-konstrukcijo dogodka in nato odločilo.

200 milij. din posojila bo skušala dobiti bel-grajska občina za tlakovanje ulic, izvedbo kana-lizacije ter za gradnjo nekaj šolskih poslopij.

Krvalo svatovanje so doživeli v četrtki v Ve-likih Kapanih pri Slavovskem Brodu. Ta dan se je skupaj poročilo kar šest parov. Kajpak se je ob cerkvi zbralo mnogo ljudi, med njimi pa tudi bratje Mihič in bratje Vučkovič, ki se drug dru-ga videti niso mogli. Ko sta brata Vučkoviča stopila iz cerkve in zagledala v bližini Franja Mihiča, sta skočila nadenj in ga začela mikastiti. Franja pa je priskočil na pomoč njegov brat Mijo, ki je potegnil samokres in ubil Mijo Vučkoviča.

Tekmo v brzojavljanju so priredili poštni uradniki večeraj v Novem Sadu. Zmagal je Ivan Valter, ki je v eni uri »odbile« 2040 besed. Pri tekmi med radijskimi telegrafisti (sprejemanje Morseje na sluh) je zmagal Dimitrije Vujačino-vič. Te tekme so bile prve, ki se bodo izvedle po vsej državi. Nazadnje bodo nastopili še vsi zmago-valci iz vseh poštinskih direkcij. Končni zmagovalac bo dobil za nagrado zlato uro, ki jo je podelil poštni minister. Poleg tega pa je razpisanih še večje število denarnih nagrad.

Na več mesecev zapora so bili obsojeni trije nemški mladeniči iz Novega Sada, ki so ponoči izvaabili iz hiše židovskega trgovca Bertholda in ga nato vsega, zlasti pa po obrazu, namazali s smrdljivim blatom. Trgovce je zlikovec k sreči poznal in jih takoj prijavil sodišču.

Dva meseca sta imela sin in hči zaprto svojo mater, ker sta jo hotela prisiliti do tega, da bi nanju prepisala vse imetje. Šele orožniki iz Pau-čeva so odkrili ta zločin in prijeli brezsrčno hčer in sina. Starša je morala ležati privezana v mračni sobi ter ni smela govoriti z nikomer. Med trpljenjem se ji je delno že omračil um, da so jo morali odpeljati v umobolnico v Kovin.

Zaradi koške zemlje so se streljali kmetje iz Konjeverja pri Šibeniku. Kmetje so sklenili v vasi postaviti zadržno klet ter izbrali v ta namen pri-merno zemljišče. Čim so pa začeli zidati temelje, sta se oglasila dva brata Milovca in trdila, da je listo zemljišče njuno in ne občinsko. Spori so bili seveda na dnevnem redu, vendar so kmetje kljub temu pridno gradili dalje. V sredo pa sta prišla do stavbišča brata Milovca in začela brez drugega iz pušk in samokresov streljati na kmete. Pri tem sta enega težko ranila, da se bori s smrtno. Ko sta Milovca s strelji odgnala kmete, sta začela po-dirati zidovje. Vsa zadeva bo morala sedaj pred sodišče, ki bo sodilo surovima bratoma ter mo-ralo tudi odločiti, komu pripada sporno zemljišče.

Naročajte Slovenski dom!

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE LJUBLJANA

prej Kranjska hranilnica

Ustanovljena leta 1820

Stanje vlog Din 170.000.000—

Ekspozitura Kočevje

Trg Kralja Aleksandra 84

Obrestuje vloge na knjižice in tekoče račune do 5%, dovoljuje posojila po 8% in posreduje nakazila ter vse druge denarne posle pod najugodnejšimi pogoji. — Vse vloge so prosto razpoložljive.

Za vse obveznosti jamči Drav. banovina z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo.

Kaj so ženske vse iznašle

Na vsak način je neopravičena trditev, da bi ženske ne imele nobene iznajditeljske žilice. V prejšnjem stoletju je naravoslovec Moebius napisal razpravo, v kateri skuša prikazati psihološko zaostalost žensk. Ženske tudi niso toliko potrpežljive, da bi si takšne očitke utaknile za uho in se ne bi zagovarjale. Posebno Francozinje niso takšne. Nek francoski časopis je zbral od sil zanimive podatke, s katerimi skuša ovreči vse trditve o umski manjvrednosti ženske in o njeni iznajditeljski sposobnosti. Res je, da so ženske mnogo manj izumile in iznašle kot pa moški, to pa zato, ker niso nikdar imele toliko prilike, da bi se v tolikšni meri udejstvovala v vseh poklicih, kakor so se v preteklosti in vsaj v veliki meri tudi še v sedanjosti moški. Iz praktičnih poklicev so bile ženske posebno v prejšnjih časih skoro popolnoma izključene. Od 19. stoletja naprej pa je ženska iznajdljivost nič manj vredna vse pozornosti, kakor pa moška. To je omenjeni francoski časopis dokazal s temi podatki, razporejenimi vsaj po približno točnih datumih.

Starodavna egiptovska doba: Dve ženski sta odkrili, da imajo gotove rastline takšne lastnosti, da jih lahko koristno uporabljamo v zdravstvu.

Starodavni Rim: Neke ženska z imenom Pamphilia si je napravila prvo tkalsko pripravo za predelovanje volne.

Babilon: Semiramis je napravila prvi osnutek tlakovane ceste in bojnega voza (prvi tank!).

12. stoletje: Sv. Hildegarda je formulirala teorijo o letnih časih in o plimovanju.

16. stoletje: Francoska mineraloginja de Beauvois je ugotovila, kakšno je rudno bogastvo Francije.

17. stoletje: Madame de Maintenon je iznašla neke vrste krušno peč, ki je dosedaj še niso poznali. Myrfrenna van Benschoten je izumila prvi naprtnik.

18. stoletje: Angležinja Mary Montague je odkrila princip cepjenja koz.

19. stoletje: Gospodična Linné, hčerka slavnega naravoslovca, je ugotovila, da imajo tudi rastline električne lastnosti. Francozinja Maté je izumila daljnogled, kakršnega se poslužujejo mornarji. Gospa Dutilleu je prva napravila umetni marmor. Gospa Bloss je iznašla šivalni stroj za šivanje kožuhovine.

1809. Amerikanka Kiss je dobila patent za stroj, ki se rabi za pletenje elame.

Leta 1825 je gospa Merckel izumila prvo vžigalico, ki se prižiga na ta način, da se z njo drgne po drugem predmetu.

1850: Elizabetha Smith iz Burlingtona v Združenih severnoameriških državah je izumila stroj za košenje trave, poleg tega pa tudi pokazala nov način čiščenja lokomotiv.

1890: Angležinja Batchet je prva povedala, kako se spet pravilno uravnajo vstran štrleča ušesa. Francozinja Henriette Plum je prva napravila osnutek za ventilator na železniških vozovih.

1899: Romunska kraljica Carmen Sylva je iznašla pisalni stroj, ki teče čisto tiho.

Se mnogo bolj pomembni pa so ženski izumi v 20. stoletju. Francoski ženski časopis navaja med drugimi tudi te:

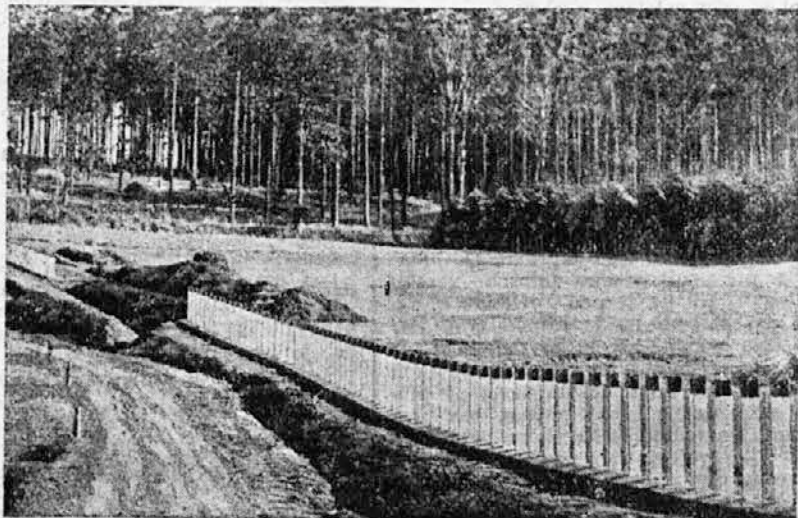
1908: Belgijska princezinja Štefaniya je izumila neke vrste plinsko peč, ki je najbolj prikladna za to, da razne omake ne omrznejo.

1909: Amerikanka Ida Norton je napravila zelo praktično posodo, ki je v notranjosti razdeljena v majhne predelke in v kateri je mogoče z največjo varnostjo prevažati jajca.

Od 1. 1924 do 1934: Gospa Frouin je napravila načrt za hišo, sestojajočo iz ene same sobe, ki pa se da na različne načine spreminjati. Ga. Valentine je iznašla zobno krtačko, ki zobno pasto ali zobni

prašek avtomatično enakomerno porazdeli. Ga. Duchaffour je izumila nove vrste trnek, Renardova pa pripravo, ki omogoča razdeljevanje tekoče šminke. Ga. Canard velja za izumitelja priprave, s katero se določa smer in čas vožnje z avtomobili in podobnimi vozili. Ga. Butel je iznašla neprodušen zamašek za termo steklenice. Amerikanka Hodgson je prva napravila kahelco za pisčke. Gospodična Lejeune novo prekinjalo električnega toka. Ge. Ries Brown sta iznašli neke vrste obroč za kvačkanje. Gdč. Quentin je prva prišla z neko pripravo, s katero se je mogoče v neznanih mestih, velikih skladiščih in dr. zanesljivo orientirati. Ga. Donette je dala varnostno pripravo za letala. Ga. Peton je pokazala, kako se izdelujejo leseni blatniki pri vozilih. Ga. Biguetova je iznašla nezgorljivo obleko in neke vrste granato, ki velja kot najuspešnejši »klic na pomoč«. Ta granata se v zraku sveti in kadi. Gdč. Germaine Gourdon je sestavila aparat za uničevanje muh s pomočjo ultravioletnih žarkov. Valovno dolžino žarkov je mogoče spreminjati in jih magnetično prekinjati.

Podatkov, kaj so ženske vse iznašle v zadnjih treh letih, omenjeni francoski ženski časopis še ne navaja, ker niso še sestavljeni. Poudarja pa, da se v teh zadnjih letih ženska iznajdljivost nikakor ni zmanjšala, to že zato ne, ker so se ženske v zadnjih letih lotile še tistih poklicev, kakor nikoli prej.

Meja med Češko in Nemčijo v Češkem rudogorju.

Usodna pesem

Javor, mladi ogrski glasbenik je bil nesrečno zaljubljen v lepo pisalko Sylvio, ki je vsak večer pela in plesala v nekem budimpeštanskem baru. Nekoč pa je nenadoma izginila in nesrečni glasbenik se ni znal drugače potolažiti, kako da je njej na čast zložil »Tužno nedeljo«, misleč, da bo žalostna pesem omehčala srce okrutne vihravke.

Pesem je povzročila po vsej Evropi več sto samomorov, svojega glavnega cilja pa ni dosegla: plesalke ni hotelo biti od nikoder.

Ko je Javor spoznal strahotne posledice svoje pesmi, je začel hoditi po vseh barjih in kjer je videl note svoje pesmi, jih je zagrabil in raztrgal na drobne kosce. Da bi stvar še bolj uredil in zabil vsak spomin nanjo, se je odločil uglasbiti drugo pesem, veselo, poskočno in v vsem nasprotju od prvotne, namreč »Vesela nedelja« in »Deset zapovedi veselja življenja«. Prireditelj misli tudi po raznih velikih mestih predavanja, v katerih bo vzpodbujal preobčutljivo mladino na lepše gledanje v življenje.

Priča-ženin, ženin za pričo!

Da se čisto resnični dogodki včasih zde mnogo bolj fantastični, kakor pa tisti, ki si jih je izmislila pesniška duhovitost, kaže primer, ki se je pred nedavnim pripetil na Irskem. Neki Christopher Craig se je nameraval poročiti z mlado Ruby Cunningham in je prosil svojega najboljšega prijatelja, šoferja Alberta Mukdoona, naj mu gre za pričo. Ker pa menda niti ženin in nevesta niti priče niso vedele natančno, kakšne so navade in ceremonije pri poroki, se je zgodilo, da se je priča v cerkvi pred oltarjem tako postavil poleg neveste, da ga je duhovnik, ki je poročal, smatral za — ženina. Ko mu je nato stavil vprašanje, če hoče vzelo izvoljenko Ruby za svojo ženo, so Mukdoonu res kar malo vstali lasje pokonci. Prišel je toliko v zadrego, da je na duhovnikovo vprašanje res odgovoril z »da«. Menda je bil čisto prepričan, da govori v imenu pravega ženina, ki je tudi postal že kar malo bled poleg njega. Pričo je tolčilo, da ga ni samo on polomil, pač pa da je tudi nevesta rekla »da« in da tudi ženin ni pri tem prav nič protestiral. Nato sta »ženin« in nevesta še zmenjala prstane ter si jih nataknila. Poroka je bila opravljena »čisto v redu« in župnik niti malo ni podvomil, da utegne biti le kakšna pomota. Šele, ko bi se ženin in nevesta morala podpisati v poročno knjigo, je prišla pomota na dan in zmešnjave ni bilo malo. Ker se dovoljenje za poroko ni glasila na ime priče Mukdoona in je duhovnik opravil poročni obred v očitni zmoti, so hitro sklenili tako, da je ta zakon neveljaven in da se lahko nevesta »vdrugič« poroči in sicer tokrat s svojim resničnim izvoljencem. Kar takoj so šli spet vsi pred oltar, da popravijo, kar so zagrešili. Pri drugi poroki najbrže vsi skupaj niso bili nič kaj preveč pobožno zbrani in resni. Mukdoon, ki je ponevedoma postal veliki šalivec, si je menda grizel ustnice, pa ne zato, ker je ostal samec, pač pa, ker se mu je le nekoliko zdelo, da ga je on polomil.

Martin je prišel v vas k Rezi in sedela sta za mizo.

Reza: »Ali bi šel zame skozi ogenj?«

Martin: »Toda, hm, menda tega vendar ne bo treba?«

Reza: »Nič se ne ve.«

Martin: »Potem si pa izberi kakega gasilca,« je rekel, vzela klobuk ter odšla.

Lord Halifax, o katerem zadnje dni časopis zaradi njegovega obiska v Berlinu toliko pišejo.

Kmetje grade sami novo cerkev

Devet let je že sanjari o veličastni baziliki na čast sv. Terezike, svoje sanje razkladal vsakemu, kdor ga je hotel poslušati, naredil načrte in zbiral prispevke za novo cerkev preprosti župnik majhne, samotne župnije Léojac (Leožak) v Franciji. V začetku se mu je vsako posmehoval, celo njegovi predstojniki so ga skušali prepričati, da je nesposoben, če v sedanjih časih začenja graditi tako ogromno cerkev v tako majhnem kraju.

Toda župnik je koreniti sin svojega kraja, krepkih kmečkih staršev z vso trmo preprostih ljudi, ki so uverjeni, da imajo prav in da jih nihče ne more pregovoriti, da bi delali drugače kot sami mislijo, da je prav. Vsi njegovi župljani so z njim, saj jim je tudi on ob vsaki priliki posojal svoje težke, robate roke, nosil težke košare grozdja v vinogradih svojih župljanov, če je pretlo slabo vreme; se ni obotavljal v potrebi prijeti za oralo, motiko, vile itd. Sedaj pa mu je to stotero povrnejo. Kakor eno, so se vsi njegovi zbrali okoli svojega pastirja, sestavili skupine za gradnjo cerkve; vsak kmet v vasi pride dvakrat na teden na vrsto; dela se vse dni. Že se dvigajo iz tal prvi izrastki zidu, omejen je krasen prostor za rožni park; saj bo vse delo, zgradba in nasadi, posvečeno ljubki »svetnici rože«.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana« ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 20. nov. 12 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmi vmes — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo — pisana zmes, godba vesela in pesmi vmes — 14.00 Vreme — 15.00 Zelo pust (igra Radijski orkester) — 18.40 Izvoz našega lesa (g. dr. Adolf Gollia) — 19.00 Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Razvoj kmetijskih sil v Jugoslaviji (Ivo Zaričič, Zgb) — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 Zunanji politiki (g. urednik dr. Al. Kuhar) — 20.30 Pota usode — Veseli in žalostni dogodki iz življenja Jaka Smolake. Besedilo napisal Jože Vombregar, izvajajo člani rad. igral. družine, vodi inž. I. Pengov — 22.00 Vreme, poročila, spored — 22.15 Za vesel konec tedna (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 20. novembra: Belgrad: 20. Operni odlomki — Zagreb: 20. Opera — Dunaj: 19.10 O filmu, 19.25 Pester koncert, 22.20 Plesna glasba — Budimpešta: 19.45 Igra, 22.20 Jazz, 23.10 Ciganska glasba — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba, 21. Igra, 21.40 Violina, 22. Plesna glasba — Rim-Bar: 21. Opera »Mefistofeles« — Praga: 20.05 Filharmonični orkester, 22.30 Plesna glasba — Varšava: 20. Poljska narodna glasba, 21. Solistični koncert, 22. Peste melodije — Berlin: 19.10 Bavna glasba, 20.10 Pihala, 21. Opereta — Köln-Frankfurt: 20. Zgodovinski vojaški koncert — Köln-Frankfurt: 20. Otvoritev visoke glasbene šole v Frankfurtu — Strasbourg: 21.30 Spevoigra in koncert.

V Oerwiesenthalu v Češkem rudogorju grade tole novo smučarsko skakalnico. Njena kritična točka bo znašala 70 metrov.

M. Jacoby - R. Leigh:

Poročnik indijske brigade

51

Lady Warrentonova je neprenehoma žvrgolela, sir Benjamin pa je dobrodušno rentail ter se po svoji stari navadi delal čemerne, čeprav ni bil niti malo hud.

In tako Elizabeta ni dobila prilike, da bi pojasnila, zakaj je prišla v Lohero in da bi se opravičila, da je padla v hišo kar tako in ne da bi se bila kaj napovedala.

Z ženskim čutom je zaslutila, da lady Warrentonova v resnici ni taka, kakor se je to zdelo ljudem, in da se v tej neznosni klepetavi ženski, ki je preganjala dobrodušnega moža zaradi pijače, kjer ga je mogla, v resnici skriva prava žena, dobra tovarišica, ki razume marsikaj in je vedno pripravljena pomagati.

In res, kljub drugačnemu videzu je bila lady Warrentonova doma ljubeča žena, ki je možu sama tu pa tam prinesla kozarček dobre pijače, čeprav mu drugače ni pustila piti...

»Lady Warrentonova, upam, da niste preveč hudi, ker sem prišla danes k vam?«

»Ampak, miss Campbelllova, kje pa, še posebno ljubo nama je, da vas vidiva v svoji hiši,« jo je ustavil sir Benjamin.

Njegova žena je vzkliknila:

»Vsa navdušena sva! Kaj pa dela vaš očarljivi fant?«

»Mladi Vickers je danes dospel v Lohero in najbrž še pred lunhom prišel k meni,« je dejal nato mož.

»Ti si se zmotil, kakor ponavadi, Benny... Saj ni njen zaročenec ta mlajši Vickers, marveč njegov brat Godfrey.«

»Geoffrey, draga,« jo je popravil sir Warrenton.

Lady Warrentonova se je zagotovo smehljala. Slutila je, da se v duši tega mladega dekleta odigrava žalostna igra, in je bila že vnaprej pripravljena, da ji bo pomagala.

»Draga moja, ali se še spominjate tistega plesa pri guvernerju na čast Surat kanu? Jaz sem tedaj zares mislila, da je oni drugi... mlajši brat... vaš zaročenec, ne Godfrey...«

»Geoffrey!« jo je spet popravil mož.

Elizabeta je prišla malo v zadrego in je zardela. Ta trenutek ji je bilo skoraj žal, da je prišla sem. Ni vedela, da je tudi gospa Warrentonova v zadregi in da prav zato igra vlogo malce preradovedne ženske.

Njen mož je razumel položaj in jima je pritekel na pomoč: »Nič ne poslušajte, kaj vam govori moja žena, miss Campbelllova. Moja žena ima dve muhi: mene hoče krmiti s samimi kroglicami, vrh tega pa rada spletkari.«

Elizabeta se je spet znašla, ker je čutila prikrito prisrčnost, ki sta jo ta dva človeka čutila do nje.

Veselo je dejala:

»Glavno je, da se ne jezite, ker sem prišla!«

Zdaj se je na vratih pokazal vojak:

»Kapitan Vickers, sahib!«

»To je naša usoda...«

Trenutek zatem je prišel v sobo Perry Vickers.

Obstal je na pragu, tako je bil presenečen, ko je zagledal Elizabeto.

»Dobro došli, dragi Vickers!« ga je pozdravil sir Warrenton.

»Sir, oglasil sem se službeno pri vašem namestniku, ki mi je dejal, da me pričakujete tu. Lady Warrentonova... Miss Campbelllova...«

In mladi častnik se je priklonil.

Lady Warrentonova mu je dejala:

»Kakor vidite, imamo pri nas ljubega gosta, zato vas prosim, da bi ostali tudi vi pri lunchu, da bo naša dama imela kavalirja, zakaj če bi se začel Benny vrteti okoli nje, bi postala ljubosumna.«

»Dragi Vickers, razgovarjala se bova po lunchu. Dami mi bosta zdaj oprostili, ker moram za trenutek v štab.«

Ko je bil že na pragu, mu je žena zaklicala:

»Nikar ne zamudi luncha, Benny!«

Lady Warrentonova je doma večkrat možu sama natočila kozarček in mu ga prinesla.